

‘Ο ΝΟΥΜΑΣ,

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα Δρ. 10.—Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ
Φρ. χρ. 10.

20 λεπτά τὸ φύλλο λεπτά 20

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ: Στὰ κιάκια τῆς Πλατείας Συντάγματος, Ὁμόνοιας, Ἐθν. Τραπεζῆς Ἰπ. Οἰκονομικῶν, Σταθμοῦ Τροχιδρόμου, (Ὁφθαλμιατρεῖο), Βουλῆς, Σταθμοῦ ὑπόγειου Σιδηρόδρομου (Ὁμόνοια), στὸ καπνοπωλεῖο Μανωλακάκη (Πλατεία Στουρνάρα), Ἐξαρχεια, στὰ βιβλιοπωλεῖα «Ἐστίας» Γ. Κολάρου καὶ Σακέτου (ὁδὸς Σταδίου, ἀντικρὺ στὴ Βουλῆ). Στὸ Βόλο βιβλιοπωλεῖο Χριστόπουλου.

Ἡ συντρομὴ πλερώνεται μπροστὰ κ' εἶναι ἐνδὸς χρόνου πάντα.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

— Δίχως Βουλὴ—Τὸ γράμμα τοῦ κ. Φωκά. —
Ἐσεβῆ πραξικοπήματα.

ΟΙ ΠΑΤΡΙΩΤΕΣ φημεριδογράφοι τραβᾶν τὰ μαλλιά τους γιατί, φαίνεται, φέτος ἡ Βουλὴ θὰ μᾶς ἀγγήσει κάπως. Μπήκαμε στὸν Ὀχτώβρη κι ἀκόμα τίποτε, φωνάζουν ὄντε σκέψη κᾶν. Πότε θὰ συνέλθει ἐπιτέλους; Τὸ Δεκέβρη; Ἡ μήπως δὲ συνέλθει καθόλου, ὅσο νὰ μποῦμε στὸν καινούριο χρόνο;

Συφορᾶ, κ' εἶναι σὲ ἀλήθεια συφορᾶ νὰ πάνε στὰ χαμένα οἱ χυνοπωριώτικοι μῆνες δίχως νὰν τοὺς κελადήσουν τὰ κοινοβουλευτικὰ ἀηδόνια μᾶς καὶ δίχως οἱ πατέρες τοῦ ἔθνους νὰ λάβουνε αὐτόνομα μέτρα (δημοσιογραφικὴ κοινὸσέβρα αὐτὸ) γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ τόπου.

Ἄς μὴν ἀπελπίζονται ὅμως οἱ γῆλοι καὶ δὲ θὰ χάσουνε τὰ ἔθνικὰ γένητα τους· ἡ Βουλὴ θὰ συνέλθει, ἐν καὶ θὰ μποροῦσε νὰ εὐχηθεῖ κανεὶς νὰ γίνε κάπιο πείραμα καὶ νὰ μείνουμε ἕνα χρόνο δίχως Βουλὴ γιὰ νὰ δοῦμε μήπως τὰ πᾶμε καλύτερα. Τόσα χρόνια τώρα μὲ Βουλὴ εἶδαμε σὲ τί χάλια φτάσαμε.

★

Ο ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ τοῦ Πανεπιστημίου κ. Γερ. Φωκάς μ' ἔνα ἐξυπνότατο καὶ λογικώτατο γράμμα του στὸ «Messager d' Athènes» (ποῦ θὰ τὸ δημοσιέψει κι ὁ «Νουμάς» στὸ φύλλο τῆς ἄλλης Κυριακῆς) ἀπόδειξε τετραγωνικώτατα πὼς εἶναι κολοκυθένιος ὁ κωμικὸς ἀγώνας τοῦ κ. Μεσσαζέρη κατὰ τοῦ Ψυχάρη.

Ἡ κ. Τζοβάννα Μεσσαζέρη, σκολιάζοντας τὸ γράμμα τοῦ κ. Φωκά ξαναμασσᾶει τίς χοντροφουτιές ποῦ εἶπαν οἱ διάφοροι «ἐπιφανεῖς» ποῦ καταπασιτῆκανε νὰποδείξουνε πὼς ἡ γλῶσσα ποῦ διδάσκει στὸ Παρίσι καὶ γράφει στὰ βιβλία του ὁ Ψυχάρης δὲν εἶναι Ρωμαϊκῆ. Ἡ κ. Τζοβάννα παρατηρεῖ ἀκόμα πὼς ὁ κ. Φωκάς πᾶσισε μὲ φραντζέζικη χάρη (ἀλλὰ Γαλλικῆ, δηλ.) νὰ ξεφυγεῖ ἀπὸ τὸ ἔθνικὸ ζήτημα ποῦ ἔβγαλε στὴ μέση ὁ κ. Μεσσαζέρης γιὰ νὰ καταφέρει τὴ Γαλλικὴ Κυβέρνηση...νὰ πάψει τὸν Ψυχάρη!

Οἱ παρατήρησεις ὅμως τῆς κ. Τζοβάννας δὲν ἔχουνε καμιά σημασία. Τὸ γράμμα τοῦ κ. Φωκά ἀπόδειξε, ὅχι πὼς ἡ γλῶσσα ποῦ διδάσκει καὶ γράφει ὁ Ψυχάρης εἶναι ἡ ἔθνικὴ Ρωμαϊκῆ γλῶσσα (γιατὶ αὐτὸ δὲν μπορεῖ νὰ τᾶρνηθεῖ κανεὶς) ἀλλὰ πὼς οἱ «ἐπιφανεῖς» μᾶς, καθὼς κι ὁ κ. Μεσσαζέρης ποῦ τοὺς κάθισε στὴν μπερλίνα, δὲν ξέρουν τί λένε καὶ δὲ ντρέπονται καθόλου νὰ λένε ψέματα.

★

ΜΑΛΛΙΑΡΙΚΑ κρηρρούσματα! Ἐνας πεπᾶς («οὐ τὸ ἔξωτερικὸ προέβλεπε δὲν εὐρίσκειτο ἐν καλῇ διανοητικῇ καταστάσει», κατὰ τὸν ἐν καλῇ διανοητικῇ καταστάσει εὐρισκόμενον» Ταχυδρόμῳ τῆς Πόλης) εἶπε σὲ μιὰ ἐκκλησιᾷ τῆς Σμύρνης τὸ «πάτερ ἡμῶν» σὲ δημοτικὴ γλῶσσα· κ' εἶνας ἄλλος (κι αὐτὸς ἐν οὐχὶ καλῇ διανοητικῇ καταστάσει εὐρισκόμενος) στοὺς Κορφούς κόλλησε στοὺς δρόμους πρό-

σκλήση σὲ κηδεῖα σὲ δημοτικὴ γλῶσσα γραμμένη «Τὸν ἀγαπημένο μᾶς ἀδερφὸ καὶ θεῖο κτλ. κηδεύομε σήμερον Τρίτην στὴς 12 μ. ἀπὸ τὸ σιμὰ στὴς Καλογριές σπιτί του».

Πρέπει νὰ διαβάσετε τὸ τί γράφει ὁ Πολίτικος «Ταχυδρόμος» καὶ ἡ Κορφιάτικη «Ἐφ. τῶν Εἰδήσεων» γι' αὐτὰ τὰ ἀσεβῆ πραξικοπήματα γιὰ νὰ βαστάτε τὴν κοιλιά σας ἀπὸ τὰ γέλια. Τὸ ἀστειώτερο ὅμως τὸ γράφει ὁ «Ταχυδρόμος» ὑποστηρίζοντας πὼς ὁ Χριστὸς εἶπε τὸ «Πάτερ ἡμῶν» σὲ ἀρχαία Ἑλληνικὴ γλῶσσα (!) καὶ δὲν ἐπιτρέπεται στοὺς βεθλούς νὰ πλαστογραφοῦνε, μεταφράζοντας τὰ λόγια τοῦ Χριστοῦ.

Καὶ τοῦ χρόνου!

ΘΥΜΗΣΟΥ ΜΑΣ

Σὲ μιὰ Ἀθηναία κόρη

Ἐφυγες κ' ἔφυγε ἡ ἀγῆ
Ὁ ἥμιος τὸ φεγγάρι
Καὶ μαύρης νόχης καταχνιά
Σκεπάζει τὴν ἀστροφεγγιά.
Ἄν ἔμεινε μιὰ χάρη.

Ἐφυγες κι ἐμαραίνονται
Οἱ κῆποι καὶ τὰ δάση,
Ἄχ πότε πόδια τὰ γοργὰ
Νὰ τὰ πατήσο·ν μιὰ φορὰ
Κ' ἡ φύση νὰ γελίση;

Πότε ἡ κόρη νὰ φανῆ
Ἀνδοστεφανωμένη
Πότε ἡ νότι' ἠθά διαβῆ
Ποῦνοι στὰ κίλλη ἀκριβῆ
Τὴ γιὰ μᾶς νὰ εὐφραίνη;

Ἄ! χρόνοι πέρασαν πολλοὶ
Στὰ δοξασιμένα μέρη
Νὰ στείλουν πάλε οἱ οὐρανοὶ
Ὅλομι παρθένα νὰ φανῆ
Ἐνα λαμπρὸ ἀστέρι.

Πιὰ ἔφυγες; θυμήσου μᾶς
Κοὶ ἂν ξανάρθης πάλε
Νύφη μὲ νέον ταιριαστῆ
Ὅσο ὁ νοῦς σου φανταστῆ
Ἡ δόξα του μεγάλη.

Τὸν τόπο μᾶς νὰ θυμηθῆς
Κι' ἀνέβα στὴ θαρούλα
Ποῦ σοῦδωκε ἄνθη καὶ κλαρί
Γιὰ νὰ σὲ δῆ καὶ νὰ χαρῆ
Τρισεύγενη Νυφούλα.

Ποταμὸς—Κέρκυρας.

ΣΗ. Ι. ΠΕΡΟΥΛΗΣ

ΕΝΑΣ ΠΡΟΛΟΓΟΣ *

Ἀγαπητέ μου Βαρλέντη,

Τὸ νὰ μὲ θυμηθῆς καὶ νὰ μοῦ ἀφιερῶσης τὰ ρωμαίικα σου δηγήματα εἶναι κάμποσο τιμητικὸ, καὶ δὲν μπορῶ νὰ τᾶρνηθῶ πὼς μὲ κολακεύει. Μοῦ ἤρθε ὅμως καὶ λίγο σὰ μάλλωμα. Εἶναι τῶρα μερικὰ χρόνια ποῦ τὰμέλησκα τὰ ἔργα τῆς φαντασίας. Ἄφησε ποῦ δὲν τὰ καταπιάστηκα, μὰ μήτε τὰ πολυδιάβαζα. Μὲ τράβαγε περισσότερο ἡ καθαυτὴ ἱστορία μὲ τὰ χεροπιαστά της γεγονότα, καὶ μάλιστα τὰ δικὰ μᾶς, ποῦ σοῦ καίνε κομμάτι καὶ τὸ χέρι σὰν τὰ πιάτης. Μοῦ φάνηκε λοιπὸ σὰ νὰ γύριψες νὰ μοῦ τὸ θυ-

* «Δόξα καὶ Τιμὴ». Δηγήματα Χρ. Βαρλέντη, Ἀθήνα 1907.

μήσης πὼς ἀλλαξοπίστησα, πὼς ἀφήκα τὰ παλιὰ τὰ εἰδωλα, καὶ πὼς λάτρεψα νέους θεοὺς. Καὶ νὰ δῆς ποῦ μοῦκαμε κάποιον καλὸ ἢ πράξη σου. Μ' ἔκαμε νύνηστορήσω τὴν κοινὴ τὴν ἀλήθεια, πὼς ὁ καλὸς ὁ μύθος εἶναι κι ἀπὸ τὴν ἱστορία ἀληθινώτερος, ἐπειδὴ ἂν ἡ ἱστορία μᾶς δίνει τὸ σκελετὸ καὶ τίς γενικὲς γραμμὲς, ἐκεῖνος ὅμως μᾶς φέρνει σάρκα, αἷμα, μορφὴ, ζωὴ. Τί μὲ μέλει ἂν ὁ ραγιαῖς ὁ «Θύμιος» σου δὲν εἶναι ἀληθινός; Ὁ χαρακτήρας του καὶ τὰ παθήματά του εἶναι ἀληθινὰ, ἢ ὄχι; Εἶναι. Λοιπὸν ἀληθινὴ ἱστορία ὁ «Ραγιαῖς». Καὶ μάλιστα ἱστορία ποῦ ἀφίνει σημάδια ἀφιλονεικῆτα στὴ φαντασία τοῦ ἀναγνώστη. Ἄν τὰ χρονικὰ τοῦ Περραιβοῦ καὶ τοῦ Σάθα μᾶς καίνε, αὐτὰ τὰ δικὰ σου μᾶς ψήφουνε, σάχη μᾶς τὴν κάμνουν τὴ βασανισμένη καρδιά μᾶς.

Κ' ἔτσι ἐρχόμαστε στὸν ὀρθό, ἂν ἔχῃ καὶ πλατωνικὸ δρισμό, πὼς τίποτε πιο ἀληθινὸ ἀπὸ τὴν ποίηση. Μ' ἄλλους λόγους, ὁ ἔθνικὸς ὁ ἱστορικὸς πιο πολύτιμος βοηθὸς τῆς ἐπιστήμης του δὲν μποροῦσε νὰ φανταστῆ ἀπὸ τὸν ἔθνικὸ ποιητὴ κι ἀπὸ τὸν ἔθνικὸ δηγηματογράφον. Ἄς ἀφήσουμε τὰ παλιά, κι ἂς ἐρθοῦμε στοὺς δώδεκα αὐτοὺς μῆνες. Μῆσα στοὺς δώδεκα αὐτοὺς μῆνες ἔχουμε τρεῖς τέσσερα, μὰ ἂς ἀναφέρουμε μονάχα δυὸ παραδείγματα τεχνητῶν ποῦ πᾶσαν τὴν ἔθνικὴ ἱστορία καὶ μᾶς σάλεψαν τὰ κατὰβρα τῆς ψυχῆς μᾶς μὲ τὴν τεχνικὴ παράσταση τοῦ ἀτέλειωτου ὕλικου τῆς. Τὸ ἕνα, καὶ θὰ συμφωνήσης βέβαια νὰ τὸ βάλουμε πρῶτο πρῶτο, εἶναι ὁ περίφημος ὁ «Δωδεκάλογος τοῦ Ἰούφτου», ἔργο ποῦ μᾶς ξαναφέρει νέους δρίζοντες, καλειδοσκοπικὸ καθρέφτισμα τῆς φυλῆς μᾶς, ἄστρο τοῦ πρώτου μεγέθους ποῦ ἀφίνει ἐποχὴ στὴν ἱστορία ἔχι μονάχα τῆς ἑλληνικῆς, μὰ τῆς ἀνθρώπινης φαντασίας.

Δεύτερο νέο παράδειγμα ἔρχεται αὐτὸ σου τὸ βιβλίον μὲ τὸ «Ραγιαῖς», μὲ τὸ «Λεῖψανον», μὲ τὰ «Βυζαντινά», μὲ τὴν «Ἀννέτα», μὲ τίς λιμπιστιές «Ἡρωίδες». Αὐτὰ μονάχα διαβαζοντας θάρρεψα πὼς ξαναδιάβασα ὅλους τοὺς τόμους ποῦ φυλλομετροῦσα τῶρα τόσον καιρὸ. Ὅλους ἔχει μῆσα στραγγισμένους τοὺς βρῆκα. Τέτοια εἶναι ἡ ἀλήθεια τῆς ποίησης, ἐπειδὴ τὸ κάτω κάτω κι αὐτὰ ποῦγραφεῖς ποίηση εἶναι.

Εἶταν ἕνας καιρὸς ποῦ μᾶς ἔφερναν ξένα μυθιστορήματα, ξενικὰ μεταβρασμένα, μὲ τίς καϊκιές ἀπὸ τὴν Εὐρώπη. Τὰ διάβαζε ὁ κοσμάκης κ' ἔχκεσε. Κατόπι ἔκλειε τὸ βιβλίον, καὶ πήγαινε στὸ καφενεῖο νὰ παίξῃ ταβλί ἢ νὰ μιλήσῃ πολιτικὰ. Κάπου κάπου ἔβγαине καὶ κανένα πρωτότυπο. Πρωτότυπο δηλαδὴ, ποῦ δὲν εἶταν ἡ μορφή του ἀπέξω δανεισμένη. Εἶδε μὴ, τὸ θέμα ξένο, τὰ αἰσθήματα ξένα, τέλος κ' ἡ γλῶσσα ξένη, γιατί ξένη θὰ τὴν ποῦμε καὶ τὴν καθαρεύουσα. Τὰ διαβαζαμε κ' ἐκεῖνα, ἔπειτα πηγαίναμε καὶ λέγαμε στοὺς φίλους μᾶς, πρωτότυπο ἔγραψε ὁ Τάδες. Ἐκεῖ τέλειωνε ὁ σκοπὸς του.

Τὸ καθαυτὸ δῆγημα, δηλαδὴ τὸ ἔθνικὸ καὶ τὰ ληθινὸ, φύτρωσε στὸν τόπο μᾶς ἀπὸ τὴ στιγμή ποῦ καταρκυλλήστηκε ἀπὸ τὰ στήθια του ἡ πέτρα ποῦ τὸν πλάκωνε. Βγήκε μονάχο του, ἀκαλλιέργητο, ἀπότιστο, ἀσκάλιστο, σὰν ἀγριοβότανο. Τὸ εἶχε μέσα του τὸ χῶμα, δὲν μποροῦσε νὰ μὴν τὸ βγάλῃ. Τέτοια εἶταν τὰ πρῶτα ἐκεῖνα τὰ δοκιμάσματα. Ὡς τόσο ἀξαφνὰ βγαίνει ἕνας Καρκαβίτσας, καὶ μᾶς ξαφνίζει μὲ τέτοια δύναμη καὶ τέχνη, ποῦ λὲς κ' ἠφαίστειο εἶταν τὸ χῶμα του, κι ἀνάγκη ἀπὸ πολὺκαιρὴ προετοιμασία δὲν εἶχε. Ὅμως ὁ Καρκαβίτσας εἶταν ἐξαίρεση. Κάμποσα ἄλλα ἀργότερα ἔργα μᾶς τὸδειξαν πὼς καθὼς ἡ ποίηση, ἔτσι καὶ τὸ δῆγημα